

**nationale
ombudsman**

**kinder
ombudsman**

**veteranen
ombudsman**

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Ministerie van Defensie
De minister van Defensie
Postbus 20701
2500 ES DEN HAAG

Betreft: aanbieding rapport '*Erken mijn belangen*'

"Als ik terugkijk, had ik het wel fijn gevonden als Defensie naar me had omgekeken en had gevraagd hoe het met me ging en wat ik nodig had. Toen, maar ook nu nog, nu ik ouder ben" (Mila, 18 jaar).

"Voor de militairen is het heel belangrijk dat ze met een gerust hart kunnen vertrekken, wetende dat het thuis goed geregeld is. Dit is van grote invloed op de motivatie en de gevechtskracht." (militaire ouder).

Geachte mevrouw Yeşilgöz-Zegerius,

De huidige geopolitieke ontwikkelingen, met onder meer de conflicten in Oekraïne en het Midden-Oosten, onderstrepen de toenemende druk op onze krijgsmacht. Defensie staat voor een groeiende opgave, waarbij meer inzet van personeel onvermijdelijk lijkt. Daarbij ligt de focus vaak op de militair zelf, maar de impact van deze groeiende inzet strekt zich verder uit: deze wordt ook gevoeld door het gezin waaruit militairen vertrekken en naar terugkeren.

De Veteranenombudsman ziet dagelijks hoe uitzendingen niet alleen militairen en veteranen raken, maar ook hun partners en kinderen. Juist nu het beroep op Defensie toeneemt, is het van belang om ook hun positie nadrukkelijk in beeld te brengen. Investeren in het welzijn, de ontwikkeling en de rechten van kinderen van militairen en veteranen is niet alleen van belang voor deze kinderen zelf, maar ook voor de duurzame inzetbaarheid en weerbaarheid van Defensie als organisatie. Wanneer militairen en actief dienende veteranen erop kunnen vertrouwen dat hun gezin tijdens hun afwezigheid de juiste steun ontvangt, draagt dat bij aan hun inzet en functioneren.

In 2024 publiceerde de Veteranenombudsman zijn rapport '*Erken mijn zorgen*'. Hierin vroeg hij aandacht voor de door de overheid geboden ondersteuning aan relaties van veteranen. Uit de verhalen van partners van veteranen bleek dat ook minderjarige kinderen geraakt worden door de uitzending van hun ouder(s). Dit was reden om samen met de Kinderombudsman specifiek te kijken naar de impact op het leven van kinderen van militairen en veteranen als hun ouder(s) door een uitzending of oefening langere tijd van huis zijn. Via deze weg bieden wij u ons gezamenlijk rapport aan van dit onderzoek '*Erken mijn belangen*'.

Onze bevindingen

De vraag die in het onderzoek centraal stond was: *Welke impact heeft een uitzending van ouders die militair of (post-actief) veteraan zijn, op het leven van hun kind(eren)?*

Onze resultaten laten zien dat het met de meeste kinderen die wij spraken goed gaat. Dit komt vooral door de inzet van de thuisgebleven ouder en het

Pagina 1

Datum
15 juni 2026

Onderwerp
Aanbieding rapport '*Erken mijn belangen*'

Ons nummer
2026/049
KOM008/2026

Nationale ombudsman
Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63
post@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl

**nationale
ombudsman**

**kinder
ombudsman**

**veteranen
ombudsman**

sociale netwerk van het gezin. Wat opvalt in de verhalen van de kinderen, is dat het bijzondere werk van hun ouder(s) een deel van hun identiteit is en dat ze daar heel trots op zijn. Een aantal kinderen die wij spraken wil later ook militair worden. Toch zien we ook verschillende aandachtspunten om het welzijn en de ontwikkeling van deze kinderen beter te beschermen. In deze brief delen wij deze met u. Een verdere uitwerking hiervan vindt u in ons rapport.

Pagina 2

Ons nummer
2026/049
KOM008/2026

- **Impact van uitzending op welzijn en ontwikkeling van kinderen.** De uitzending van een ouder beïnvloedt het welzijn en de ontwikkeling van kinderen niet per se negatief. Voorwaarde is wel dat er sprake is van een veilige thuissituatie en dat zowel de ouder thuis als de kinderen voldoende steun ervaren vanuit hun netwerk en op school. We zien dat bij kinderen waarbij dit niet op orde is – bijvoorbeeld kinderen van ouders met post-traumatische stress (PTSS) of kinderen met eigen kwetsbaarheden – onveiligheid thuis kunnen ervaren. Daarbij zien we ook dat ze te vaak buiten beeld blijven bij hulpverlening of dat de zorg voor hen te laat op gang komt. Ook voor bijvoorbeeld alleenstaande ouders is een sociaal vangnet soms minder makkelijk te organiseren.
- **Onvoorspelbaarheid heeft impact op kinderen.** Het is voor kinderen belangrijk dat zij zich veilig kunnen voelen en dat hun dagelijks leven en de dagelijkse routines blijven doorgaan. Een uitzending of langdurige oefening doorkruist dat veilige gevoel en de voorspelbaarheid van kinderen. Dat betekent dat een uitzending van hun ouder goed geregeld moet zijn en dat er duidelijkheid moet zijn. Bijvoorbeeld over de duur van een uitzending en het moment van vertrek en terugkeer. Dan zijn kinderen goed voorbereid. Ook helpt duidelijkheid hun ouders om het vertrek en de terugkomst goed voor te bereiden. We zien dat er nu te vaak onduidelijkheid en veranderingen zijn, waar dit niet altijd nodig is.
- **Steun vanuit scholen aan kinderen en ouders rond de uitzending is niet structureel geborgd.** Scholen gaan verschillend om met de behoeften van deze kinderen. Bijvoorbeeld als het gaat om het verlenen van een vrije dag bij een vertrek- of aankomstdag van de ouder. Ook zien we verschil tussen scholen wat betreft de interesse die ze tonen in het kind als een ouder langdurig op uitzending of oefening is. Het hangt nu van de bereidwilligheid van een school af of rekening wordt gehouden met de behoeften van een kind van een militair die op uitzending is, gaat of is geweest. Dat is onwenselijk.
- **Het ontbreekt nog aan voldoende en toegankelijke informatie over activiteiten voor deze kinderen.** Er worden verschillende activiteiten voor deze kinderen georganiseerd. Het blijkt echter dat informatie over deze activiteiten, en over de beschikbare zorg en ondersteuning niet altijd terecht komt bij kinderen of hun ouders. Ook zijn activiteiten niet altijd toegankelijk voor alle kinderen, maar wordt er een onderscheid gemaakt die voor kinderen niet relevant is. Denk hierbij aan de leeftijd van het kind of de status van de ouder als wel of niet veteraan-zijnde.

**nationale
ombudsman**

**kinder
ombudsman**

**veteranen
ombudsman**

Aanbevelingen

De veranderende veiligheidssituatie in de wereld en de groei van de krijgsmacht betekenen dat steeds meer gezinnen met de gevolgen van militaire inzet te maken krijgen. Juist wanneer meer van militairen wordt gevraagd, mag niet uit beeld raken wat dit betekent voor hun kinderen. Uit ons onderzoek blijkt dat de belangen van kinderen van militairen en veteranen niet vanzelfsprekend (voldoende) worden meegewogen. Dat vraagt om een actieve en sturende rol van Defensie. Op basis van onze bevindingen doen wij daarom de volgende aanbevelingen. Ook van de aanbevelingen vindt u een verdere uitwerking in ons rapport.

Pagina 3

Ons nummer

2026/049

KOM008/2026

1. Ontwikkel en veranker een defensie-brede visie op kinderen van militairen en veteranen.

Defensie moet zicht hebben op wat kinderen van militairen en veteranen nodig hebben om zich gezond en veilig te kunnen ontwikkelen. Ook moet zij een visie hebben op hoe de belangen van kinderen worden meegenomen bij beleid, besluitvorming en ondersteuning. Deze visie moet richtinggevend zijn voor de gehele organisatie en worden vertaald naar concrete maatregelen in de praktijk. Uiteindelijk moet voor alle kinderen van militairen en veteranen de ondersteuning beschikbaar zijn die zij nodig hebben.

2. Zorg dat kinderen structureel worden gehoord en goed worden geïnformeerd.

Defensie moet structureel met kinderen in gesprek gaan over hun ervaringen en behoeften. Alleen dan ontstaat voldoende zicht op de gevolgen van militaire inzet voor hun dagelijks leven. Daarnaast moet Defensie ervoor zorgen dat kinderen en hun ouders tijdig toegang hebben tot begrijpelijke informatie over uitzendingen, ondersteuning en beschikbare zorg en activiteiten.

3. Neem als werkgever verantwoordelijkheid voor de rol van militairen en veteranen als zijnde ouder.

Ouders zijn als eerste verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het welzijn van hun kinderen. Daarom moet Defensie bij de voorbereiding, uitvoering en nazorg van uitzendingen en langdurige oefeningen nadrukkelijk rekening houden met de rol die militairen en veteranen hebben als zijnde ouder. Dit betekent onder meer dat onnodige onzekerheid over vertrek- en terugkeermomenten wordt voorkomen en dat gezinnen die extra kwetsbaar zijn tijdig passende ondersteuning ontvangen.

4. Neem regie op de samenwerking met onderwijs, zorg en andere overheden.

De belangen van kinderen van militairen en veteranen raken meerdere beleidsterreinen. Daarom moet Defensie een duidelijke regierol vervullen richting onderwijsinstellingen, zorgorganisaties en andere overheden. Kinderen mogen voor passende zorg en ondersteuning niet afhankelijk zijn van verschillen tussen scholen, gemeenten of individuele professionals.

**nationale
ombudsman**

**kinder
ombudsman**

**veteranen
ombudsman**

Tot slot

Wij vertrouwen erop dat dit rapport aanleiding geeft om de belangen van kinderen van militairen en veteranen structureel te verankeren in beleid, uitvoering en samenwerking met andere betrokken partijen.

Wij danken uw ministerie voor de medewerking en de informatie die ten behoeve van het onderzoek is verstrekt. Vandaag, op 15 juni 2026 publiceren wij het rapport *Erken mijn belangen* op onze websites. Het is dan openbaar en te vinden via www.nationaleombudsman.nl en www.kinderombudsman.nl

Graag ontvangen wij van u binnen drie maanden een schriftelijke reactie op onze conclusies en aanbevelingen. Indien u naar aanleiding van deze brief nog vragen heeft, kunt u contact (laten) opnemen met Brechtje Kemp (b.kemp@nationaleombudsman.nl) of Marit Hopman (m.hopman@nationaleombudsman.nl).

Hoogachtend,

De Veteranenombudsman de Nationale ombudsman, Reinier van Zutphen	Kinderombudsvrouw, Margrite Kalverboer
---	---

Een afschrift van deze brief en het rapport hebben we ook gestuurd naar:

- *Het Nederlands Veteraneninstituut;*
- *Het Landelijk Zorgsysteem Veteranen;*
- *De vaste commissie voor Defensie van de Tweede Kamer;*
- *De commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking van de Eerste Kamer.*

Tevens ontvangen het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een afschrift vanwege hun eigen verantwoordelijkheid voor een deel van de nakoming van deze aanbevelingen en de regierol die wij van Defensie vragen.

Pagina 4

Ons nummer
2026/049
KOM008/2026